

Ηλίας Στεργιόπουλος

Έλα
να μου κλείσεις
τα μάτια

Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ
Θεσσαλονίκη 2009

ISBN 978-960-456-164-3

© Copyright, 2009, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Ηλίας Στεργιόπουλος

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27 - 546 35 Θεσσαλονίκη • Τηλ.: 2310-203.720 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Στόα του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5) - 105 64 ΑΘΗΝΑ • Τηλ.-Fax: 210-3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:

Ασκληπιού 60 - Εξάρχεια 114 71, Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210-3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Περιεχόμενα

Ελαύνουν αντίξοες συνθήκες	9
Οι μνήμες ζωντανεύουν	17
Μια απρόσμενη συγκυρία	28
Τραγικές συμπτώσεις	38
Ένα ξεχωριστό παιδί	49
Αρχή μιας καινούριας ζωής	58
Αλλαγή σκηρικού	66
Εφηβική έλξη	75
Υποψίες προδοσίας	87
Ασίγαστη ερωτική διάθεση	97
Αγώνας σε λογής μέτωπα	109
Συνήθεις συνθήκες επιβίωσης	118
Καθώς τελείωνε το θέρος	128
Ερωτικές παρορμήσεις	138
Στιγμιότυπα του παρελθόντος	146
Επικίνδυνοι ρυθμοί ζωής	158
Διαδοχικές χαρές και απογοητεύσεις	169
Στην κόψη του ξυραφιού	176
Οι πιο ζοφερές ώρες	185
Η ανάμνηση της Λόμπερκ	196
Αποκαρδιωτικός αποχωρισμός	206
Η σκληρότητα της εγκατάλειψης	217

Ανατροπή των επιφανειακών ενδείξεων	230
Απειλητικά διαβήματα	241
Προσχεδιασμός του χτυπήματος	252
Πώς επήλθε ο θάνατος;	265
Μέσα σε κλίμα αμφιβολιών	277
Η λύση του αινίγματος	290
Συναισθήματα ανθρωπισμού	304
Άνθρωποι στο έλεος του Θεού	316
Διαδικασίες υιοθεσίας	329
Ο γέρο Στράτος κοντά στους δικούς του	340
Ο θάνατος ήρθε αναπάντεχα	353
Το συγκρατημένο χαμόγελο της ζωής	365
Το μαρτύριο της σάρκας	378
Προάγγελοι μιας καταστροφής	392
Το αδυσώπητο πλήγμα της μοίρας	405
Ανοίγουν παλιοί λογαριασμοί	414
Ταξίδι με το τρένο	424
Επίμονο ερωτικό κάλεσμα	438
Αποκαλύψεις ενός ημερολογίου	449
Κρυφά πάθη βγαίνουν στην επιφάνεια	459
Σκοτεινός ορίζοντας	469

Ελαύνουν αντίξοες συνθήκες

Ημέρα της 27ης του Απρίλη του 1941 τελειώνει και διστακτικά παρέδιδε τη θέση της σε μια νύχτα που ίσως να μην ξημέρωνε. Όχι γιατί το υπαγόρευαν τα μερομήνια, όχι γιατί ο ήλιος δε θα σκόρπιζε ξανά τη λάμψη του, ούτε γιατί η μοναξιά του Ευάγγελου θα διασκορπίζονταν ολοσχερώς πάνω στον αττικό ουρανό. Οι συνθήκες ήταν πλέον τέτοιες, που θα μετέβαλλαν τη φυσική ροή των πραγμάτων.

Εδώ και καιρό ο Ευάγγελος Περίκης ζούσε με τη μοναξιά και την ήξερε καλά αυτήν τη μυστήρια κυρά. Συμβιβάστηκε μαζί της για πολλά χρόνια. Αγαπήθηκε με πάθος από κείνη και συμβίωναν αρμονικά, χωρίς συγκρούσεις. Αχώριστο ζευγάρι. Η μοναξιά θρονιαζόταν ανέμελη στο τραπέζι του, κοιμόταν στο κρεβάτι του, ακολουθούσε τις αναπολήσεις του· κι όταν τον έπαιρνε ο ύπνος, αθόρυβα τον φιλούσε κι εξαφανιζόταν ανεπαίσθητα.

«Θα ξαναγυρίσει, δεν ξεχνά τον αρραβώνα της. Έχει δώσει το λόγο της», σκεφτόταν εκείνος. Είχε όμως συνάψει και σ' άλλες

περιπτώσεις αρραβώνες, που την τιμούσαν κι έπρεπε να είναι συνεπέστατη! Αγαπούσε τους πονεμένους! Πλην όμως για τον Ευάγγελο ένιωθε κάτι περισσότερο. Την ξεναγούσε σε ξένους, ονειρεμένους τόπους· την έπαιρνε πάντα μαζί του στα ταξίδια του, καμάρωνε την ψυχική ομορφιά του, θαύμαζε τη μεστωμένη κορμοστασιά του, την τιμιότητά του. Πράγματι, έμοιαζε μ' έναν αρρενωπό Ολύμπιο Θεό, όπως τον αποκαλούσε κάποτε μια πολύ γλυκιά, ερωτευμένη κοπέλα.

Το μοιραίο εκείνο βράδυ όμως δε σκόπευε να φύγει από κοντά του η μοναξιά, γιατί οσμίζονταν την έλευση μιας άλλης νύχτας, αλλιώςτικης απ' τις άλλες και συνάμα έβλεπε πως την παραμελούσε· δεν την ταξίδευε ως συνήθως και δεν μπορούσε ακριβώς να μαντέψει τον καημό του. Περπατούσαν για κάμποση ώρα αντάμα στη βεράντα του σπιτιού του. Ο Ευάγγελος την ένιωθε νοερά δίπλα του, κουβέντιαζε μαζί της. Ύστερα ξάφνου την απόδιωξε, όταν νύχτωσε για καλά και βάλθηκε να κοιτάζει μες στο σκοτάδι, λες και μπορούσε να διεισδύσει στην ερημιά και την ασάφειά του.

Ένιωθε τις πατούσες των ποδιών του να τον καίνε απ' το ατέλειωτο πέρα δώθε ώρες τώρα. Προχώρησε πια η νύχτα κι ο Ευάγγελος έκανε να μπει στο εσωτερικό του σπιτιού του, στην Καισαριανή. Ωστόσο έριξε μια τελευταία ματιά, γεμάτη αδικαιολόγητη ανησυχία στους φίλους και γείτονές του. Τότε μόλις διέκρινε δύο γυναικείες σιλουέτες κουρνιασμένες στο τρίσκαλο του σπιτιού τους απέναντί του. Ήταν η Καλλίνα και η μάνα της, η Δοξούλα. Σκέφτηκε πως θα περίμεναν τον Πέλλο, το σύζυγο της πρώτης, που δεν είχε επιστρέψει ακόμα στο σπίτι του. Τις παρακολούθησε ακίνητος για λίγο, μέχρι που μπήκε μέσα. Ανησυχούσε κι ο ίδιος πλέον για το φίλο του.

Κάθισε στον καναπέ και βάλθηκε να κουβεντιάζει και να λογαριάζει με το μυαλό του. «Άραγε πόσες εκατοντάδες ή χιλιάδες νύχτες θ' ακολουθήσουν την αποψινή;». Με το τελείωμα

της ίδιας μέρας είχε ολοκληρωθεί η Κατοχή της Αθήνας απ' το γερμανικό ζυγό. Ήταν η πρώτη σκλαβωμένη νύχτα για όλους! Πραγματικά πολύ αλλόκοτη ατμόσφαιρα, στην οποία επιβάλ-
λονταν να εγκλιματιστούν τάχιστα. Ωστόσο ήξερε ότι ο Πέλλος σίγουρα δεν θα μπορούσε εύκολα να συμβιβαστεί με τη νέα τάξη πραγμάτων!

1 940-1941. Χρόνια θριάμβου, όμως και ταπείνωσης του Ελ-
ληνισμού. Το μεγάλο ΟΧΙ των Ελλήνων πρώτα κατά του Μουσολίνι κι έπειτα κατά του Ναζισμού, βρήκε τον Πέλλο να υπηρετεί υπολοχαγός στα εικοσιέξι του χρόνια στις δυνάμεις καταδρομών του μέχρι πρότινος Ελληνικού στρατού και τη γυ-
ναίκα του, την Καλλίνα, καθηγήτρια φιλόλογο, ν' απέχει πια απ' τη διδασκαλία σε Γυμνάσιο της Καισαριανής τα σχολεία δε λειτουργούσαν.

Η γιαγιά Δοξούλα μεγάλωνε τον εγγονό της, το Μανολάκη, με το υπόλοιπο της αγάπης και της στοργής που της είχε απομεί-
νει· προ ετών είχε χάσει το σύντροφό της, τον παππού Μανόλη. Ήταν μια οικογένεια συγκροτημένη με γερές αρχές. Η οικονομι-
κή ανέχεια δεν τους είχε αγγίξει· δεν αντιμετώπιζαν τη μιζέρια, συνεπώς ούτε σύννεφα στον ορίζοντα.

Ο έρωτας του Πέλλου και της Καλλίνας αυξάνονταν μέρα με τη μέρα, παρόλο που η συζυγική τους ζωή μετρούσε κοντά στα δώ-
δεκα χρόνια. Ο Μανολάκης θα φοιτούσε στην πρώτη Γυμνασίου, αλλά πλέον μελετούσε με τη μητέρα του στο σπίτι.

Η οικία τους, μια εξοχική αλλά και μόνιμη κατοικία στις πλαγιές του Ύμηττού, πάνω απ' την Καισαριανή, ήταν περι-
στοιχισμένη από πεύκα και θυμάρι, κληρονομιά απ' τον πατέ-
ρα της Καλλίνας, το Μανόλη Κλωνάκη, βέρο Αθηναίο, απόγονο

Κρητικού, έμπορο κρυστάλλων. Τέλειωσε τη ζωή του αναπάντεχα, μετά από ένα καρδιακό επεισόδιο.

Οι γονείς του Πέλλου, Μακεδόνες, ζούσαν μόνιμα στην Έδεσσα. Η μητέρα του δεν υπήρχε πια εδώ και κάμποσα χρόνια. Ο γέρο Στράτος Παλλίδης, ο πατέρας του, γεωπόνος στην περιοχή, αγαπούσε τη γη και εξαιτίας του επαγγέλματός του και εκ φύσεως. Ανατολικά της πόλης, είχε ένα δικό του κτήμα σαράντα περίπου στρεμμάτων, που το διέσχιζε ο Βόδας ποταμός, με οπωροφόρα δέντρα, κηπευτικά, αμπελώνια· εκεί υπήρχαν ποικιλίες σε κρασοστάφυλα και στο κελάρι του αγροκτήματος ως και δύο χιλιάδες οκάδες αγνό κόκκινο κρασί σε βαρέλια ξύλινα των διακοσίων οκάδων, που το διέθετε στα φαγάδικα και τα σπίτια της περιοχής. Γνωστά στην ευρύτερη περιοχή ήταν επίσης τα φρούτα και τα λαχανικά του. Μέσα στο κτήμα δέσποζε μια πανέμορφη αγροτική κατοικία, εξοπλισμένη με όλα τα απαραίτητα.

Ο γέρο Στράτος Παλλίδης κατοικούσε λοιπόν στην επαρχιακή πόλη με τη γυναίκα του, την Ασημίνα, που ήταν δασκάλα. Ο ίδιος ήταν διορισμένος στην Αγροτική Τράπεζα σαν γεωπόνος. Λίγα χρόνια κράτησε εντούτοις ο μεγάλος έρωτάς του με την Ασημίνα, μέχρι που τη χτύπησε ραγδαία η μάλιστα της εποχής· πέθανε από καλπάζουσα φυματίωση. Σ' αυτά τα λίγα χρόνια της συμβίωσής τους, του χάρισε ένα γερό παιδί, τον Πέλλο, που είχε μεράκι με τις πολεμικές τέχνες και τελειώνοντας το Γυμνάσιο με άριστα, μπήκε στη στρατιωτική σχολή αξιωματικών στην Αθήνα, τη σχολή Ευελπίδων.

Εκεί άλλοτε γνώρισε κι ερωτεύτηκε την Καλλίνα, φοιτήτρια της φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ήταν πολύ ερωτευμένοι, συνδεδεμένοι άρρηκτα. Σχεδίαζαν μάλιστα να περάσουν την υπόλοιπη ζωή τους αχώριστοι. Όσπου τελείωσαν την ίδια χρονιά τις σπουδές τους. Ο Πέλλος με το βαθμό του ανθυπολοχαγού έμεινε στη σχολή σαν εκπαιδευτής. Μάλιστα

είχε ήδη ενημερώσει τον πατέρα του για τον μεγάλο έρωτά του με την Καλλίνα.

Σα χαρακτήρας, ο γέρο Στράτος, ήταν πράος, με λογική σκέψη και πλήρη κατανόηση. Γνωρίζοντας μάλιστα τη γεύση του έρωτα, που δεν πρόλαβε να χορτάσει με την Ασημίνα, έδωσε αμέσως την ευχή του στο γιο του για γρήγορη επισημοποίηση της σχέσης του με την Καλλίνα, τονίζοντάς του στο γράμμα του:

Εμείς, παιδί μου, είμαστε Μακεδόνες και κρατάμε το λόγο μας.

Όμως υπήρχε ένα εμπόδιο: οι γονείς της κοπέλας ήταν αντίθετοι μ' αυτή τη σχέση. Κυρίως ο πατέρας της, ο Μανόλης Κλωνάκης, δε δεχόταν ούτε καν να γνωρίσει τον υποψήφιο γαμπρό του, όντας εξαρχής προκατειλημμένος απέναντι στον Πέλλο. Και τι σαν η Καλλίνα είχε στο πλευρό της τη μάνα της και τη θεία της, την Αφροδίτη; Πολλές φορές οι συζητήσεις με τον πατέρα της οδηγούνταν σε αδιέξοδο και συνεχείς συγκρούσεις, ενώ το χάσμα μεταξύ τους έπαιρνε μεγάλες διαστάσεις.

Δε δεχόταν κουβέντα: ούτε εξ αποστάσεως δε σκόπευε να γνωρίσει τον Πέλλο Παλλίδη. Ήθελε σώνει και καλά να παντρευτεί η κόρη του έναν εύπορο έμπορο και μάλιστα έκανε τα αδύνατα δυνατά, ώστε διάφορα πρόσωπα απ' τον οικογενειακό και φιλικό τους κύκλο να πείσουν την Καλλίνα να δεχτεί. Ωστόσο ελάχιστους απ' το σόι του κατάφερε να τους πάρει με το μέρος του. Σιγά σιγά έμεινε μόνος να επιμένει πεισματικά σαν το μουλάρι που, όταν καρφώσει τα μπροστινά του πόδια στο έδαφος, δεν υπακούει σε κανέναν.

– Να, δεξ εμένα και τη μάνα σου! Παντρευτήκαμε με προξενικό. Δε ζήσαμε καλά; Τι μου λες εμένα για έρωτες και κουραφέξαλα; Να παντρευτείς δηλαδή έναν μόνιμο φαντάρο; Επιτίθονταν συχνά στην Καλλίνα.

Δύο αγάπες είχε ο Μανόλης, τη δουλειά του και το κρασάκι του. Δε ρώτησε ποτέ τη Δοξούλα, τη γυναίκα του, τι άλλο επιζητούσε πέρα απ' το καλό σπίτι και τ' αγαθά που της κουβαλούσε ο αμαξάς τους. Δε την ρώτησε τι άλλο επιθυμούσε η καρδιά της. Μ' αυτά και μ' αυτά έφταναν συχνά πυκνά σε ατέρμονες, αδιέξοδες συζητήσεις με τη γυναίκα του που πάσχιζε να τον μεταπείσει. Ο Μανόλης φαίνεται πως αγνοούσε την παροιμία που λέει, «σαν θέλει η νύφη κι ο γαμπρός, τύφλα να 'χει ο πεθερός».

Ο έρωτας του Πέλλου για την Καλλίνα ένας ορμητικός καταρράκτης, που σαν ξεκινήσει την πτωτική του κίνηση, τίποτα δεν τον γυρίζει πίσω. Ίσως εκείνος κουβαλούσε απ' την ιδιαίτερη πατρίδα του τη δύναμη και την καθαρότητα του καταρράκτη. Όταν ήταν μαθητής, έκανε αυτοσχέδιες αναρριχήσεις στα δέντρα και διαβάζοντας περνούσε ώρες και ώρες, ακούγοντας τον κρυστάλλινο παφλασμό του νερού στο φυσικό πέτρινο υπόστρωμα κι η ορμή του να του υγραίνει το πρόσωπο.

Αντιθέτως, η Καλλίνα στην Αθήνα περνούσε τις ώρες της μελετώντας στη βεράντα του σπιτιού της, που έβλεπε το Σαρωνικό, έχοντας δίπλα της τα κιάλια. Πολύ συχνά, από τότε που γνώρισε τον Πέλλο, άφηνε το βιβλίο στα πόδια της και μιλούσε νοερά μαζί του. Γαλήνευε κοιτάζοντας τη θάλασσα, έπαιρνε δύναμη και θέριευε ο έρωτάς της για τον αγαπημένο της. Δεν την έσκιαζε η αντίδραση του πατέρα της.

Σούρουπο στις 27 Απρίλη του 1941. Ο Πέλλος επέστρεφε με τα πόδια κι όχι με το υπηρεσιακό τζιπ στο σπίτι τους, στην Καισαριανή, φορώντας πολιτικά ρούχα κι έχοντας το ένα χέρι στη τσέπη του σακακιού του, σφίγγοντας και ξανασφίγγοντας

τη γροθιά του με δύναμη, μέχρι που ένωσε τον πόνο στη παλάμη του που πληγώθηκε απ' τα δυο μικρά μεταλλικά αστεράκια της στολής του· πρόλαβε και τα ξήλωσε απ' τις επωμίδες του, πριν παραδώσει το ξίφος του στο Γερμανό επιτηρητή της στρατιωτικής σχολής Ευελπίδων.

Ένωθε βαθιά θλίψη και ταπείνωση που του 'σχιζε την καρδιά. Πότε του έρχονταν ασυγκράτητα δάκρυα, πότε έντονος θυμός. Αυτός ο λυγερόκορμος άντρας που κάποτε ράγισε, αλλά κατάφερε να κερδίσει την καρδιά της Καλλίνας, εκείνη την ώρα ζούσε σαν ένα τίποτα. Σερνόταν στα σοκάκια της Καισαριανής χωρίς να πολυνοιάζεται αν οι Γερμανοί τον έπαιρναν στο κατόπι.

Ο ιδρώτας άφθονος στο μέτωπό του κατάβρεχε τα γαϊτανωτά του φρύδια και κυλούσε πνίγοντας τα μάτια του. Αυτά τα μάτια που ήταν ένα ακόμη φυσικό στολίδι, η Καλλίνα τα έκρυβε σαν φυλαχτό μέσα στην καρδιά της. Συχνά του έλεγε πως τα είχε αμπαρωμένα, κλειδωμένα, για πάντα δικά της. Αυτά τα μάτια, που φώτιζαν το πρόσωπό του πάνω απ' τη μισοτριγωνική μύτη, έτρεχαν ποτάμια. Χρόνια είχε να κλάψει ο Πέλλος. Από τότε που έχασε τη μάνα του. Το δάκρυ ανακατευόταν με τον ιδρώτα του μετώπου, κατάβρεχε τα μάγουλα και φτάνοντας στο στόμα, του έδινε μια στυφή, αλμυρή γεύση, τη γεύση της σάρκας του αλλά και της ψυχής του.

Προσπαθούσε ν' ανακαλύψει μέσα του τον άνθρωπο, τον άνδρα καταδρομέα, τον κατακτητή της Καλλίνας, όπως τον αποκαλούσε εκείνη. Πλησίαζε στο σπίτι τους. Είχε επιπλέον προηγηθεί κι η συνάντησή του με κάποιους πατριώτες που πάσχιζαν μάταια για την ώρα ν' αξιολογήσουν την επιβολή της Κατοχής στην πόλη. Συνειδητοποίησε όμως πως οι δικοί του δεν έπρεπε να τον δουν έτσι. Το βράδυ ήδη απλωνόταν παντού. Ανάγκη δεν είχε από σωματικές δυνάμεις. Ανάγκη ισχύος είχε η ψυχή του, μολονότι η συνείδησή του ήταν καθαρή.

Μόλις τον είδε στο κατώφλι η Καλλίνα, τον μάλωσε με το νεύμα της. Ήταν σαν να του έλεγε επιτιμητικά: «Αμάν πια! Φτάνει! Τι φταίμε εμείς, αν ήρθαν έτσι τα πράγματα; Πάτα γερά στα πόδια σου. Θα 'ρθουν για μας ακόμη πιο δύσκολες μέρες. Αντίσταση, εκτελέσεις, πείνα, εξορίες!». Εντούτοις κατανούσε πόσο τον καταρράκωσε η παράδοση του ξίφους και των αστεριών της στολής του στους Γερμανούς.

Καταλάβαινε κι ο ίδιος πως έπρεπε ν' απαγκιστρωθεί απ' τις νοσηρές σκέψεις. Όλα παρήλαιναν σαν αναγκαιότητα των συγκυριών. Επεδίωξε να μείνει λίγο μόνος. Η γυναίκα του σεβάστηκε την ανάγκη του αυτή και πήγε στην κουζίνα με τη μάνα της, υποδεικνύοντας και στα παιδιά να μην τον ενοχλήσουν. Κατανοούσε ότι ο Αυγερινός της χρειαζόταν λίγη ησυχία να βάλει σε τάξη το μυαλό του.

Ο Πέλλος κάθισε στην πολυθρόνα του κι άναψε τσιγάρο. Δεν τον χωρούσε όμως το σπίτι. Επιζητούσε να βγει έξω πάλι, ν' αντιδράσει με οποιονδήποτε τρόπο, εφόσον ένιωθε να πνίγεται απ' τη συνείδηση της επιβεβλημένης σκλαβιάς, αλλά ξάφνου έπεσε η ματιά του στην κορνίζα του μικρού τραπεζιού δίπλα του. Η νυφιάτικη φωτογραφία τους! Την πήρε στα χέρια του συγκινημένος. Για λίγο ασυναίσθητα το μυαλό του ταξίδεψε δώδεκα και πλέον χρόνια πίσω, στην αντίδραση του μακαρίτη πεθερού του, που δεν τον ήθελε για γαμπρό του, γιατί τον θεωρούσε έναν μόνιμο φαντάρo και τίποτ' άλλο, συνεπώς καθόλου αντάξιο της οικογένειάς τους.

Οι μνήμες ζωντανεύουν

Ήταν παραμονές Χριστουγέννων του 1928 και θα γινόταν ο χορός της σχολής των Ευελπίδων κάπου κοντά στο Σύνταγμα. Ο κάθε Ευέλπης είχε δικαίωμα να συνοδεύεται από ένα άτομο. Στο χορό θα έκανε πρόποση ο Ελευθέριος Βενιζέλος, συνοδευόμενος απ' το Διοικητή της σχολής, που εναπόθετε τις ελπίδες του σ' αυτές τις φουρνιές των νέων αξιωματικών. Ο χορός θα τελείωνε γύρω στις δύο το πρωί.

Ο Πέλλος συζήτησε με την Καλλίνα πώς θα μπορούσαν να βρουν την ευκαιρία, ώστε να τον συνοδεύσει. Ήταν σίγουρο όμως πως ο πατέρας της, ο Μανόλης, θα έλεγε ακόμα ένα βροντερό όχι, αν η κοπέλα του ζητούσε την άδεια για την έξοδό της. Αποφάσισαν πως υπήρχε τελικά μόνο ένας τρόπος που πιθανόν και ν' απέδιδε, ώστε να βρεθούν μαζί στο χορό και μετά ν' αποκοιμηθούν στο μικρό διαμέρισμα του Πέλλου.

Η θεία της Καλλίνας, η Αφροδίτη, η αδερφή του πατέρα της, που ήξερε για τη σχέση της νεαρής κι είχε γνωρίσει ήδη τον όμορφο Μακεδόνα, είχε μείνει κυριολεκτικά με το στόμα ανοιχτό, μαθαίνοντας τις τολμηρές προθέσεις της ανιψιάς της για κείνο το βράδυ. Ωστόσο η Αφροδίτη από πριν διαφωνούσε ανοιχτά με τον

αδερφό της, το Μανόλη, που ήταν κάθετα αντίθετος με την προοπτική να κάνει γαμπρό του έναν στρατιωτικό. Η Καλλίνα κουβέντιασε και με τη μάνα της, τη Δοξούλα, κι εξασφάλισε επίσης τη βοήθειά της, για ν' αποδράσει στο χορό της σχολής Ευελπίδων.

Την ίδια μέρα, το απογευματάκι, η Καλλίνα, μια και δύο επισκέφτηκε τη θεία της στην οδό Φορμίωνος. Χτύπησε το κρεμαστό κουδούνι της εισόδου απανωτές φορές κι απάντηση δεν έπαιρνε. Κοντοστάθηκε λίγο· το μυαλό της πήγε αμέσως στο κακό. Μήπως της συνέβαινε κάτι; Μήπως έλειπε η θεία της; Ακουμπισμένη στον τοίχο της εξώπορτας, χτυπούσε διαρκώς και φώναζε δυνατά τ' όνομά της, ώσπου επιτέλους άνοιξε η πόρτα και φάνηκε η Αφροδίτη, τυλιγμένη στο μπουρνούζι της και με μια πετσέτα στα μαλλιά της.

– Καλησπέρα, θεία μου! Είσαι καλά; Ανησύχησα, παραδέχτηκε μπαίνοντας στο σπίτι και βγάζοντας το παλτό και το σκουφάκι απ' το κεφάλι της.

– Ήμουν στο μπάνιο, καμάρι μου. Τι συμβαίνει και μ' επισκέφτηκες έτσι ξαφνικά; Εσείς είστε καλά; Ρώτησε τρίβοντας με την πετσέτα τα βρεγμένα μαλλιά της.

– Καλά, καλά είμαστε όλοι, είπε γρήγορα η Καλλίνα κι αποφάσισε να μπει αμέσως στο επίμαχο θέμα, κοιτώντας τη θεία της σταθερά στα μάτια.

– Απορώ, μα το στανιό, τι έχει το φιλολογικό μυαλό σου να μου ξεφουρνίσει! Για πες, για πες, μ' έσκασες! Είπε βάζοντας την πετσέτα στον αυχένα της και ρίχνοντας τα καστανά μαλλιά στους ώμους της.

– Θεία μου καλή, ξέρω πόσο μ' αγαπάς και δε σου πάει η καρδιά να μου χαλάσεις το χατίρι. Έτσι, θεία μου; Σε δύο μέρες γίνεται ο χορός της σχολής των Ευελπίδων κι όπως ξέρεις θα είναι κι ο Πέλλος εκεί.

Αμέσως διέκοψε η Αφροδίτη το μειλίχιο λογύδριο της ανιψιάς της, λέγοντας:

– Μήπως θέλεις να τον συνοδέψω εγώ, μιας που δεν έχει κανέναν δικό του εδώ; Α, δε γίνεται αυτό. Ξέχασέ το! Εκεί θα είναι όλοι οι νεαροί, δε θα χορταίνουν χορό. Αντέχω εγώ, κοντά πενήντα χρονών γυναίκα; Όχι, όχι, είπε αποφασιστικά και κάθισε στην πολυθρόνα του σαλονιού.

– Έχεις δίκιο! Δεν αντέχεις εσύ σε τέτοια ταλαιπωρία, είπε διπλωματικά η Καλλίνα. Εγώ όμως αντέχω και θέλω να πάω, να συνοδεύσω τον Πέλλο μου! Κατάλαβες τώρα τι χάρη θέλω από σένα, θεία μου;

Προφανώς πέρασε ο μουγκός απ' το σπίτι και σώπασαν κι οι δύο για λίγο. Η φωνή της θείας έφτασε στα αυτιά της Καλλίνας σταθερή, αλλά λίγο τρομαγμένη.

– Και τι μπορώ να κάνω εγώ; Δεν καταλαβαίνω, Καλλίνα μου, ψέλλισε αμήχανη.

– Θα καταλάβεις αμέσως! Μην ανησυχείς γι' αυτό, της είπε ορθά κοφτά. Από αύριο θα προφασιστείς μια αδιαθεσία: πόνο στην κοιλιά, ναυτία, τάση για εμετό, ας πούμε πως έχεις περίοδο. Το μεθαιριανό απόγευμα δε θα πας στο μαγαζί και θα ζητήσεις απ' τον πατέρα μου να έρθω το απόγευμα να σου κάνω συντροφιά και να κοιμηθώ εδώ τη νύχτα.

Πράγματι, η Αφροδίτη ήταν το δεξί χέρι του αδελφού της στη δουλειά. Η παρουσία της στο μαγαζί ήταν απαραίτητη, εφόσον ήταν πολύ δεξιοτέχνης με την πελατεία τους. Σπάνια απουσίαζε και απαιτούνταν πολύ σοβαροί λόγοι για κάτι τέτοιο.

– Α! Λωλάθηκε το κεφαλάκι σου! Λωλάθηκε! Να πω πως έχω περίοδο, πενήντα πέντε χρονών γυναίκα; Θα με πιστέψει; Τρελάθηκες;

– Θεία μου, προηγουμένως είπες πως δεν είσαι ούτε πενήντα ετών! Τώρα γιατί μου τα γυρίζεις; Απόρησε η Καλλίνα, κλείνοντας της το μάτι πονηρά.

– Τι να τα κάνω τα ρημάδια τα χρόνια, να τα κρύψω από

σένα; Πάει, εγώ έμεινα γεροντοκόρη από τότε που η θαλασσοπνίχτρα πήρε στο βυθό της το Θέμο απ' την αγκαλιά μου, είπε κι έπειτα γύρισε στην κουβέντα τους.

– Πω, πω, κορίτσι μου! Με βάζεις πολύ δύσκολα πράγματα να κάνω. Θα με κουρέψει ο πατέρας σου κι εσένα, κακομοίρα μου, θα σε σκοτώσει!

Η Καλλίνα φαινόταν απτόητη με ένα χαμόγελο διαρκείας στα χείλη της. Τη διέκοψε αποφασιστικά.

– Μπορεί, θεία μου, να χάσεις τα μαλλιά σου, αλλά θα σου αγοράσω περούκα, είπε γελώντας. Για μένα όμως, μη φοβάσαι! Δε θα με σκοτώσει, γιατί, αν δε γίνει αυτό που σου ζητάω, εγώ κι ο Πέλλος μεθαύριο θα κλεφτούμε και θα πάμε μαζί με τον κατακτητή μου στο χορό. Τελεία και παύλα!

Σηκώθηκε και γρήγορα γρήγορα φόρεσε το παλτό της και το σκουφάκι της. Φίλησε τη θεία της, που την κοιτούσε ξεφυσώντας, την ευχαρίστησε και τη διαβεβαίωσε πως το σχέδιο θα πετύχαινε. Βγήκε από το σπίτι· δεν μπορούσε να καθυστερήσει περισσότερο εκεί.

Με τον Πέλλο είχαν αποφασίσει από καιρό να κάνουν μια τελευταία προσπάθεια να μεταπείσουν τον πατέρα της, το Μανόλη. Αιφνιδιαστικά σχεδίαζαν να τον επισκεφτούν στο σπίτι κι αν εξακολουθούσε ν' αρνείται να συναινέσει στον επικείμενο γάμο τους, δεν είχαν τι άλλο να περιμένουν.

Με τη συμπαράσταση της μάνας της, της θείας Αφροδίτης και του γέρου Στράτου, που ήδη ήταν σ' αναμονή στην Έδεσσα, θα παντρεύονταν κρυφά στο μικρό εκκλησάκι της Καισαριανής. Την ίδια χρονιά διαφαίνονταν πολλά ευχάριστα γεγονότα μαζί: η αγάπη τους, που ολοένα μέστωνε και η απόφασή τους μέχρι το Πάσχα να παντρευτούν, όπως και να 'χε η κατάσταση με την αρνητική στάση του πατέρα της. Επιπλέον η Καλλίνα θα 'παιρνε το πτυχίο της κι ο Πέλλος θα τελείωνε τη σχολή Ευελπίδων με το βαθμό του ανθυπολοχαγού.

Μ' αυτές τις σκέψεις, κατευθυνόταν προς το σπίτι της, με αγωνία βέβαια αν θα πετύχαινε το σχέδιό της για το χορό. Αδημονούσε να βρεθεί επιτέλους μια ολόκληρη νύχτα μαζί με τον αγαπημένο της. Ήξερε πως τις επόμενες δύο μέρες οι ώρες θα περνούσαν βασιανιστικά.

Εκείνο το πρωινό η Αφροδίτη πήγε στην αποθήκη χοντρικής πώλησης του αδελφού της, επίτηδες αργοπορημένη, φορώντας όσο πιο χοντρά και ζεστά ρούχα μπορούσε. Η μέρα ήταν ηλιόλουστη κι είχε παράξενη ζέστη για την εποχή. Καλημέρισε άκεφα το Μανόλη κι ανέβηκε στο γραφείο της, στο πατάρι, που χρησιμοποιούνταν και ως λογιστήριο. Αφού παρήγγειλε στο λογιστή να τακτοποιήσει τις εισαγωγές απ' την Τσεχοσλοβακία, φώναξε και τη Θεόνη να φροντίσει τις τραπεζικές υποχρεώσεις. Έπειτα, με μια κούπα ευρωπαϊκό τσάι, κατέβηκε στον αδελφό της. Ο Μανόλης την κοίταζε περίεργα κι η Αφροδίτη δεν ήξερε πώς ν' αρχίσει. Διέκοψε όμως τη σκέψη της πρώτα εκείνος.

– Τι έχεις, αδερφή, κι ήρθες αργά σήμερα, κουκουλωμένη μέχρι τ' αυτιά, τέτοια ζεστή μέρα; Αναρωτήθηκε παρατηρώντας την συνοφρωμένος πίσω απ' το ματογυάλι του.

– Αχ, Μανολάκη μου, δεν ξέρω. Δε νιώθω καλά. Κάτι ζαλάδες που κρατάνε λίγο, κάτι ο κοιλόπονος και σ' όλο το κορμί ένα ρίγος, λες και θα μου 'ρθει περίοδος, είπε δαγκωμένη.

– Εεε; Τι είπες; Περίοδος; Αϊντε, αϊντε, είπε και γέλασε με την καρδιά του. Μήπως τα μπερδεψες λιγάκι, αδερφή; Όχι το μήνα, αλλά πότε είχες αδιαθετήσει τελευταία φορά! Προ ετών θα 'ταν, όπως μου 'χε πει η Δοξούλα! Ακούς εκεί, μεγάλη γυναίκα! Κάτι άλλο θα 'χεις. Μπορεί να κρύωσες. Μην τρελαθούμε κιόλας!

Η Αφροδίτη δεν προχώρησε τη συζήτηση περί περιόδου. Τον παρατηρούσε να πίνει τον καφέ του, κάνοντας αριθμητικούς υπολογισμούς στο χαρτί με τα τιμολόγια που είχε αραδιασμένα μπροστά του, περιμένοντας μέχρι να ξεχαστεί λιγάκι.

Κρατούσε βέβαια την κοιλιά της, δίνοντας την εντύπωση ότι πονούσε.

– Να φύγεις να πας σπίτι σου, Αφροδίτη. Να κουκουλωθείς και να πίνεις ζεστά. Πάρε και λίγο κινίνο, της είπε κάπως αυστηρά, αφού καταδέχτηκε να της ρίξει μια τελευταία ματιά.

– Όχι, θα μείνω, αδερφέ. Έχω πολλές δουλειές στο γραφείο. Θα δούμε το μεσημέρι πώς θα είμαι κι ίσως το απόγευμα να μην έρθω, είπε έχοντας το ύφος του άρρωστου ανθρώπου.

– Καλά, όπως θες, κάνε, δήλωσε κι αμέσως σήκωσε το τηλέφωνο που χτυπούσε.

Η Αφροδίτη ανέβηκε στο γραφείο, έπαψε να κρατά τη κοιλιά της, άναψε την πίπα της να ευχαριστηθεί τον τούρκικο καφέ που την περίμενε αχνιστός. Η αποθήκη είχε αναλάβει να κάνει πολλές παραδόσεις εμπορευμάτων τις επόμενες μέρες των Χριστουγέννων στα μαγαζιά της Αθήνας: κρυστάλλινα σερβίτσια του τσαγιού και του λικέρ, φωτιστικά, πορτατίφ, κορνίζες, διακοσμητικές μινιατούρες, όλα προϊόντα εισαγωγής, πρώτης ποιότητας.

Όταν έφυγε κι ο τελευταίος πελάτης, έμειναν τα δυο αδέρφια να ταχτοποιούν τις εκκρεμότητες, πριν κλείσουν. Ο Μανόλης σφάλισε το χρηματοκιβώτιο, ενώ είχε γυρισμένη την πλάτη προς την Αφροδίτη, που η καρδιά της χτυπούσε δυνατά. Έπρεπε όμως ν' αρχίσει το παραμύθι πάση θυσία.

– Μανόλη μου, λέω να μην έρθω το απόγευμα. Όλο ζαλίζομαι.

Ο αδελφός της γύρισε προς το μέρος της και την κοίταζε, ενώ εκείνη έκανε δήθεν πως θα πέσει και στηρίχθηκε στον τοίχο. Εκείνος κούνησε το κεφάλι του προβληματισμένος.

– Καλά, Αφροδίτη. Προέχει ασφαλώς η υγεία.

– Ξέρεις, έχω μια περίεργη ανησυχία, κάτι σαν φόβο. Πώς θα μείνω τη νύχτα μόνη μου; Ρώτησε, περιμένοντας απάντηση απ' τον αδερφό της.

– Τι να σου κάνω, αδερφή; Η Δοξούλα δεν ξεκολλάει απ’ τα πόδια μου. Εμένα πάλι τι να με κάνεις; Σαν με πάρει ο ύπνος, πάει το ροχαλητό βαπόρι, παραδέχτηκε ξύνοντας το σαγόνι του.

Ήταν η κατάλληλη στιγμή πλέον να του επιτεθεί η Αφροδίτη.

– Θα μου στείλεις το απογευματάκι την Καλλίνα, Μανόλη μου; Σχολείο δεν έχει, κι αν πρέπει να διαβάσει, ας φέρει και τα βιβλία της, είπε κι η ανάσα της τελείωνε απ’ την αγωνία της απάντησής του.

– Καλά, θα σου τη στείλω, Αφροδίτη. Ν’ αφήσεις όμως το κορίτσι να διαβάσει, θέλει ανάσκελα, θέλει μπρούμυτα, θέλει στον καναπέ, μην το ζαλίσεις με τη φλυαρία σου και τα ανέκδοτά σου! Και φορώντας το παλτό του, συμπλήρωσε. Σήμερα δε μου είπες ανέκδοτο. Η Αφροδίτη όμως, είχε κάνει άλλη κουβέντα με το μυαλό της.

– Ναι, Μανόλη μου. Και ανάσκελα και μπρούμυτα και καναπεδάτο διάβασμα θα κάνει το κορίτσι... Μετά όμως τι γίνεται με σένα; Βλέπω να μένω φαλακρή!

Τον είδε να ξαφνιάζεται απ’ τα λεγόμενά της και βιάστηκε να τον κάνει να γελάσει.

– Μήπως ξέρεις να μου πεις τι είν’ αυτό που κάνει νιάου νιάου στα κεραμίδια; Τον ρώτησε περιπαιχτικά.

– Ο γάτος, απάντησε εκείνος βαριεστημένα.

– Λάθος! Η γάτα! Κι η γάτα, αδερφέ, όταν αποφασίσει να επιτεθεί και να κάνει το δικό της, τίποτα δεν τη φοβίζει. Ενώ ο γάτος και τεμπελιάζει και ροχαλίζει, σαν εσένα, και συνεχίζει λέγοντας δῆθεν κουρασμένα κρυώνω, κρυώνω!

Ο Μανόλης την κοιτούσε έκπληκτος και σκέφτηκε πως θα είχε πυρετό, για να ξεφουρνίζει τέτοιες ασυναρτησίες. Βιάστηκε να κλείσει και να τη στείλει στο σπίτι της.

Η μάνα της Καλλίνας, η Δοξούλα, ανησυχούσε μήπως πήγαινε κάτι στραβά. Είχε δώσει τη συγκατάθεσή της να πάει η κόρη της στο χορό με τον καλό της. Μάλιστα τον είχε γνωρίσει πριν από καιρό στο ζαχαροπλαστείο του Κωστή κι έμεινε κατάπληκτη απ' αυτόν τον άγγελο άνθρωπο. Επίσης δεν ήθελε το μονάκριβο παιδί της να παντρευτεί από προξενιό. Το έζησε, το γεύτηκε το ανάλατο αγκάλιασμα. Άκουγε που λέγανε για το μέλι των ερωτευμένων, πώς χτυπά η καρδιά τους, πώς νιώθουν το ηδονικό ρίγος στο σώμα και ότι τα φιλιά στο στόμα και σ' όλο το κορμί δε χορταίνονται.

Έτσι λοιπόν, απ' την προηγούμενη μέρα, μαζί με την Καλλίνα, ετοίμαζαν τις φορεσιές των εσωρούχων: δύο στηθόδεσμοι σε μαύρο και ροζ χρώμα, δύο κυλόττες κοντές, πολύ πιο πάνω απ' το γόνατο, στα ίδια χρώματα ζαρτιέρες μαύρες και κόκκινες. Επίσης δύο κομπινεζόν από χασεδάκι ύφασμα κοφτό και σταυροβελονιά, κεντημένες με χρυσή κλωστή απ' τα χέρια της Δοξούλας. Δύο νυχτικά που άφηναν τους ώμους έξω, ανοιχτά στο ντεκολτέ, που έδεναν με μπλε μεταξωτή κορδέλα στη μέση και καινούργια μποτάκια λουστρίνι με κορδόνια.

Επίσης με πολύ υπομονή οι δύο τους ασχολήθηκαν και με το φόρεμα. Αφού πρόβαρε η Καλλίνα τρία, τέσσερα, κατέληξαν στο μαύρο βελούδο, με τετράγωνο ντεκολτέ, ως τη μέση εφαρμοστό, που της προσέδιδε ξεχωριστή χάρη κι έδειχνε το κορμί και το στήθος της σαν αλαβάστρινο. Απ' τη μέση και κάτω το φόρεμα άνοιγε σε κλος, τόσο μακρύ, που άγγιζε σχεδόν το μωσαϊκό.

Τα μαλλιά θα τα 'φτιαχνε χοντρές στριφτές μπούκλες στη θεία της, για να μην υποψιαστεί ο πατέρας της βλέποντας την κόμμωση. Το απογευματάκι, φορώντας ρούχα καθημερινά και με δύο βιβλία στη μασχάλη, θα ξεκινούσε. Όλη αυτή την ετοιμασία την έκανε με τη μάνα της το πρωινό της ίδιας μέρας. Η αγωνία της Καλλίνας και το καρδιοχτύπι, που ένιωθε στο στήθος της στιγμές στιγμές, ήταν έντονα. Κάτι σαν γρήγορο φτερούγισμα.

Το είπε στη μάνα της κι εκείνη χαμογέλασε συγκαταβατικά.

– Έλα, κόρη μου, απ’ τη χαρά σου είναι! Δεν είναι τίποτα.

Ο Μανόλης, προχωρημένο μεσημέρι, άνοιξε με τα κλειδιά του την εξώπορτα και με μια μπουκάλα κόκκινο κρασί στον κόρφο, τον άκουσαν να φωνάζει:

– Γεια σας! Γεια σας! Τι καλό φαΐ μας έχεις σήμερα, Δοξούλα;

Κι ακούμπησε το πόδι του στην καρέκλα, για να λύσει τα κορδόνια του. Τον πρόλαβε η Καλλίνα και του έβγαλε τα παπούτσια. Πήρε το σακάκι του και το κρέμασε στον καλόγερο.

– Σήμερα, Μανόλη μου, σου ’χω γαλέο τηγανητό, παντζάρια και σκορδαλιά, είπε η Δοξούλα, σκουπίζοντας τα βρεγμένα χέρια στην ποδιά της.

– Φιλοσοφάκι μου, τι κάνεις; Να ξεκουράζεσαι και μετά να διαβάζεις πάλι, είπε στην κόρη του παραινετικά. Α, απόψε θα είσαι και νοσοκόμα της θείας σου!

– Ξέρουμε, πατέρα. Πέρασε για λίγο και μας είπε η καημένη πως δεν είναι καλά: με παρακάλεσε, αν μπορώ, να πάω το βράδυ να της κάνω συντροφιά, αν το επιτρέπεις.

– Να πας. Πάρε και κάνα βιβλίο μαζί σου, συμφώνησε και στράφηκε στη γυναίκα του.

– Έλα εδώ, βρε Δοξούλα. Εσύ δεν έλεγες πριν πέντε χρόνια ότι η Αφροδίτη είναι σε... σε... Πώς το λένε; Κλιμακτήριο κατάσταση; Γι’ αυτό είχε νεύρα και ιδρωνε χειμώνα καιρό. Τι συμβαίνει τώρα;

– Μανόλη μου, έτσι της είπε ο γιατρός. Καμιά φορά όμως επανέρχεται ο κύκλος της γυναίκας. Τώρα όμως μπορεί να είναι και κρυωμένη. Θα δούμε.

– Α, βρε γυναίκα, μια φορά το χρόνο Πασχαλιά, μια φορά το χρόνο κόκκινα αυγά. Δυό φορές πασχαλιά, δυο φορές κόκκινα αυγά; Αμ, τ’ αυγά θέλουν και μπογιά, δε βάφονται με τις πορδές, όπως έλεγε η μάνα μου, είπε και γέλασε τρανταχτά.

Η Καλλίνα όλο σφιγγόταν. Οι παλάμες της ήταν μούσκεμα απ' την αγωνία. Η συζήτηση αυτή έπρεπε άμεσα να σταματήσει, γιατί κουβέντα στην κουβέντα ο πατέρας της μπορεί να πονηρευόταν κάτι.

Το πρωινό αυτής της μέρας ήταν ηλιόλουστο και ζεστό, σαν Απρίλης μήνας. Όμως το απόγευμα μαύρα σύννεφα ανάβρυζαν απ' τον Ύμηττό κι έκρυβαν όλο και περισσότερο τον αττικό ουρανό· ένα βοριαδάκι σε ξύριζε χωρίς σαπουνάδα, αν ξεμυτούσες στη βεράντα.

– Το τραπέζι είναι έτοιμο, φώναξε απ' την κουζίνα η Καλλίνα, την ώρα που η μάνα της έβγαζε την τελευταία τηγανιά γαλέο.

Ο Μανόλης έβαλε την πετσέτα στο λαιμό του, έκανε το σταυρό του κι άρχισε να τρώει με λαιμαργία. Η Δοξούλα κάθισε κι αυτή στο τραπέζι, βγάζοντας έναν αναστεναγμό κούρασης κι ανακούφισης.

– Αχ, Παναγιά μου, να μας έχεις καλά, είπε κι έκανε το σταυρό της!

Η Καλλίνα βολεύτηκε ανόρεχτα, παίρνοντας μια πιρουινιά παντζάρια κι ένα κομμάτι γαλέο, χωρίς σκορδαλιά. Έκανε το σταυρό της κι ευχήθηκε «καλά Χριστούγεννα». Ο πατέρας της δεν παρέλειψε να κάνει τα σχόλιά του.

– Καλλίνα μου, εσύ τρελαίνεσαι για σκορδαλιά. Τώρα γιατί δεν τρως;

– Πατέρα μου, σήμερα ανακατεύεται το στομάχι μου και δε θα φάω, είπετσιμπώντας το γόνατό της με το χέρι της κάτω απ' το τραπέζι για τη γκάφα που έκανε.

– Α, τότε να μην πας στη θεία σου, αντέδρασε αμέσως εκείνος κι απευθύνθηκε στη μάνα της. Τι λες κι εσύ, κυρά;

Εκείνη πνίγηκε πίνοντας νερό, εξαιτίας της απρόβλεπτης τροπής που έπαιρναν τα πράγματα, ωστόσο πρόλαβε να επέμβει η Καλλίνα.

– Πατέρα μου, μην ανησυχείς. Το βράδυ θα φάω ρύζι λαπά με γιαούρτι και θα περάσει.

– Καλά, όπως νομίζεις. Αλλά μη σας πάρει το πρωί με τη φλυαρία της θείας σου και τ' ανέκδοτά της, της συνέστησε.

Σκούπισε το στόμα του με την πετσέτα και κατευθύνθηκε στο υπνοδωμάτιο. Μάνα και κόρη, μόλις εκείνος έφυγε απ' την τραπέζα, κοιτάχτηκαν με νόημα.

– Πω, πω, μανούλα μου! Παρά λίγο να υποφιαστεί!

Η Δοξούλα σταυροκοπιότανε, μαζεύοντας το τραπέζι, για να πλύνει τα πιάτα. Η κοπέλα τη βοήθησε, μεταφέροντας βιαστικά τα σερβίτσια στο νεροχύτη της κουζίνας.

– Μην αργοπορείς! Να φύγεις! Πρέπει να φτιάξετε και τα μαλλιά σου. Οι μπούκλες, για να σταθούν, θέλουν ώρες, για να στεγνώσουν καλά, τη συμβούλεψε.

Αμέσως η Καλλίνα φόρεσε φούστα, πουλόβερ, παλτό, άρπαξε και δύο βιβλία από την εταζέρα. Φίλησε τη μητέρα της κι εκείνη την αγάλιασε.

– Να περάσεις όμορφα! Τα δέοντα στον Πέλλο και μην ξεχάσεις τον όρκο, που μου έδωσες, πως στην εκκλησία θα πας νύφη, όπως σε γέννησα, με το κεφάλι ψηλά, κοιτώντας την Παναγιά στα μάτια! Ξέρω πως θα κοιμηθείς μαζί του. Ως τις δέκα αύριο να είσαι εδώ.

– Μανούλα μου, μανούλα μου, στο υπόσχομαι! Σ' αγαπώ! Είπε κι έφυγε τρέχοντας.

